

SVATÝ VÁCLAVE

(Praha UK XVII F 30, fol. 96a)

Svatý Václave,
vévodo České země,
kněže náš,
pros za ny Boha,
5 svatého Ducha!
Kyrieleison!

Nebeskét jest dvorstvo krásné,
blazě tomu, ktož tam pójde:
10 oheň věčný,
svatého Ducha!
Kyrieleison!

Pomoci tvé žádámý,
smiluj se nad námi,
15 utěš smutné,
otžeň vše zlé,
svatý Václave!
Kyrieleison!

(Sloka 4—5 podle Praha KNM XII A 1, fol. 219b)

Maria, matko žádúcie,
20 tys královna všemohúcie,
prosiž za ny,
za křestany,
svého syna!
Kyrieleison!

25 Ty jsi dědic České země,
rač pomnieti na své plémě,
nedajž zahynúti
nám i budúcím,
svatý Václave!
30 Kyrieleison!

(Sloka 4—9 podle Litoměřice St. obl. arch.,
Roudnický kodex, pag. 349—350)

Anjelé světi nebeští,
20a račte nás k sobě přivésti
tu, kdež sláva
nepřestává
věčného Boha!
Kyrieleison!

25a Maria, matko žádúcie,
tys královna všemohúcie,
prosiž za ny,
za křestany,
Hospodina!
30a Kyrieleison!

Všickni světi spomáhajte,
zahynúti nám nedajte,
v světě v bludném
ať nezahynem!
35a Kyrieleison!

Hříchuov se našich lekámý,
spomoci vaše žádámý,
svatý Víte,
slavný Vojtěše!
40a Kyrieleison!

Vy ste dědici České země,
račte pomnieti na své plémě,
nedajte zahynúti
nám i budúcím,
45a svatý Zikmundě,
svatý Prokope,
svatá Lidmilo!
Kyrieleison!

Bohu Otci chválu vzdajmy,
50a svatým se křížem počnájmy
ve jméno Otce
i Syna jeho
i svatého Ducha!
Kyrieleison!

KUNHUTINA MODLITBA

(Praha UK VII G 17 d, fol. 146b—151b)

Vítaj, kráľu všemohúci,
ve všech miestiech vševidúci,
všech kapicích milujúci,
věčný život dávající,

5 všeho kvietie krašše ktvúci,
všech světlostí více stvúci,
svým milým se zjevující,
je rozkošně kochající!

Vítaj, slavný stvořitel'u,
10 vítaj, milý spasitel'u,
vítaj, věrný náš přítel'u,
vše dobroty davatel'u!

Vítaj, v nuzi těšitel'u,
všeho hoře zbavitel'u,
15 vítaj, divný slavitel'u
i rozkošný krmitel'u!

Děkujeme tobě z tvého
z milování velikého,
z potřebného, z radostného,
20 z vysokého i z šedrého:

Se ež si ráčil ny stvořiti,
velmi drazě vykúpiti,
nebesa dens otvořiti
a svým tělem obdařiti.

25 Chvála tobě, Bože, z toho,
ježe činíš divov mnoho
divnú mocú slova tvého
v rukú popa všelikého.

30 Tu své divy ty zjevuješ,
když nás hříšných navščeňuješ,
chléb v své tělo proměňuješ,
z vína svú krev učíňuješ.

V chlebněj tváři ty se skrýváš,
božskú světlost tvú pokrýváš,
35 cěle v oplatcě přebýváš,
cěle na nebi počíváš.

Ani na nebi jsi větší,
ani v oplatcě jsi menší,
ani na nebi světlejší,
40 ani v oplatcě temnější.

Na nebi jsi veštek zjěvně,
v oplatcě jsi veštek tajně,
jakož na nebi jsi slavně,
takož v oplatcě jsi divně.

45 Když tak divně k nám přichodiš,
s sobú anjely přivodiš,
k velikěj čsti nám to hodiš,
když k nám s anjely přichodiš.

Tvé jest tělo naplněno
50 divně, když jest učiněno:
mocným slovem usvaceno,
věrným srdcem uchváčeno.

To každému jmieti za to,
jež jest srdcem takež vzato
55 jakož ústy zemše svato:
Augustin jest svědek na to.

Na to svědka slunce jmámy:
kdyžto na ně vzpomínámy,
mnoho poprskov vídámy,
60 avšak jedno slunce známy.

Když to bude rozlomeno,
v malé částky rozdrobeno,
po všem světu rozděleno,
vše křesťanstvo obděleno,

- 65 kážoť kôli i prokniemu
málo dáno jest věrnému,
všako ciele jest prvniemu,
célo dáno i druhému,
céle dáno jest třetímu,
céle také i čtvrtému,
céle věrně tisícímu,
céle jistě poslednímu.
- 70 Avšak proto nemie dvoje
božie tělo ani troje:
75 ve všech místiech vše jedno je,
tako věří srdce moje.
- Dež jest z dievky porozeno,
též na křížu umořeno,
téže v zemi pohřbeno,
80 téže z mrtvých jest vzkříšeno.
- Ale tako jest vzkříšeno
jakož ovšem oslaveno,
též na nebe zpodviženo,
též v oplatce posvaceno.
- 85 Ten chléb živý nejde dolův,
na výsot jde k otcu domův,
krmě jest všech apoštolův
i všech svatých i anjelův.
- Proto prosím, Bože, tebe,
90 živý i rozkošný chlebe,
aby otvořě dnes nebe,
dal nám šcedré dary z sebe.
- Daj dostojně tě vídati
i dostojně přijímati,
95 aby mohl ty s matkú jmietí
chvály z toho i vši světi.
- Rači ny dens nakrmíti,
živé krmě nasytíti,
jejie silú posíliti,
100 jejie rozkoš v dušu vlíti.
- Daj nám za hřiechy plakati
i jich právě se pokati,
tobě z darův děkovati,
tě všiem srdcem milovati.
- 105 Pro tvé svaté porozenie
i pro těžké tvé truzenie,
pro žalostné prorazenie
i pro krivé otsúzenie,
- 110 pro tvé nuzné roztěženie,
pro hancbné oběšenie
i pro hrozně okrvavenie
i pro krásy tvé zbavenie,
- pro tvé hořké umořenie,
115 pro tužebné pohřebenie
i pro slavné tvé vzkříšenie
i pro divné vzpodviženie
- prosím, Bože, tvé milosti
i veliké tvé šcedrosti,
aby zbavil škarědosti
120 hřiešné také i těžkosti.
- Rači hřiechy otpustiti
i jich plně očistiti
a mě jiných uchovati,
dábly ot nás vzdalovati.
- 125 Rači zlobi v nás umniti
a dobroty přibaviti
dušu s tělem uzdraviti,
tvého hněva ny zbaviti.
- Daj života polepšenie,
130 zlé žádosti uhašenie,
pravé milosti rozženie
a děl dobrých rozmnoženie.
- Rači s tobú ny sjednati
i tě právě daj poznati,
135 na tě věždy zpomínati
a v tom život náš konati.
- 145 Tě výše všech milujúce
a ve zboží plavajúce,
s svatými se seznajúce
a s anjely zpievajúce,
- všeho kvietie kraše ktvúce,
150 věždy rozkošné živúce,
nikdy neumierajúce
a věčně se radujúce.
- Rači s námi tehdy býti,
když jest duši těla zbýti,
a nás v hoře nevoditi,
140 li že v rozkoš provoditi.
- Daj nám s matkú tě vidúce
kralovati v tobě jsúce
a tě v sobě více jmajúce,
v rozkoši se kochajúce.

SLÓVCE M

(Praha UK XX B 9, fol. 156b)

Srdce, netuž, nelze zbyti,
pravím cele,
aniž se jest lze ukryti
již veselé.
5 Toť pravím: Za utěšení
mněť v světě milejšíe nenie,
a za toť mám,
než to mé milé slóvce M,
jenž panuje v srdéčku mém,
10 a v tomť se znám.

Ač pod nebem jest stvoření,
nerozomím,
róžě, jiný květ nic nenie,
toť směle diem.
15 Toť pravím: Za utěšení
mněť v světě milejšíe nenie,
a za toť mám,
než to mé milé slóvce M,
jenž panuje v srdéčku mém
20 a v tomť se znám.

Jestíť jí milo slúžiti,
ač z milosti,
anať dá dobrým požití
vždy v radosti.

25 •Toť pravím: Za utěšení
mněť v světě milejšíe nenie,
a za toť mám,
než to mé milé slóvce M,
jenž panuje v srdéčku mém,
30 a v tomť se znám.

Rač to v svém srdci zavřeti,
než bez smiechu,
ež mně jiné nelze mieti
za útěchu.

35 Toť pravím: Za utěšení
mněť v světě milejšíe nenie,
a za toť mám,
než to mé milé slóvce M,
jenž panuje v srdéčku mém,
40 a v tomť se znám.

Tedyť poviem otevřeně:

V tvět službě sem!

Aniž změním do skončení
mé milé M.

45 Toť pravím: Za utěšení
mněť v světě milejšíe nenie,
a za toť mám,
než to mé milé slóvce M,
jenž panuje v srdéčku mém,
50 a v tomť se znám.

SMRT

(Praha UK XXIII F 2, pag. 434—435)

Což smrt radosti podává
podlé radostného práva,
tať mne radost všě ostává
pro žalostné vzdýchanie.
5 Když srdce mysl probúzie,
že vzpomanu ty všě nůžě,
v něž mě světská vuole vlúzie,
život mi žáden nenie.

S právem mi nenie do smiecha!
10 Smrt ke mně veždy pospiechá;
zastane-li mého hřiecha,
dušě kázní nemine.
Svět rozličné činy hodí,
a ty činy život vodí,
15 jimiž dušici uškodí,
žet i s tělem zahyne,

světe, ktož se k tobě vine.
Chudéhoť tvé šťastie mine,
bohatý pro tě zahyne,
20 neb jsi pravá obluda.
Světa ve mdlobě dobudem
a v zlosti na něm přebudem,
v žalosti ho veždy zbudem,
smrt jest naše osuda.

25 Auvech, světe, kak se mýlí
každý, ktož se k tobě chýlí!
Ty, jenž do nás s tebú byli,
kde ty můžem nalézti?
Mocná kniežata i králi,
30 koho jsú se ti ubáli,
že jsú se chudým vrovnali
a dali se pohřiesti?

Sami túž naději máme,
avšak toho málo tbáme.
35 Auvech, že nezpomínáme
žalostného skončenie!
Tu, kdež přietel nespomóže,
aniž tě zbožie vymóže,
tuť neplatí, jedno kóžě,
40 by měl všěcko uměnie.

Co se tělo vraští, mučí?
Však se zemi vždy poručí.
Tu se druh druha neručí,
jakž jej koli miluje.
45 Tepruv přijdem v své dědiny,
běda hřiešným té hodiny!
Dušička ponese viny
a na tělo vžaluje

řkúc: „Prokleté hřiešné tělo,
50 cos dle zaviniti smělo!
Pro tvé tak nesličné dielo
jsem milosti strádajíc.“
Nejednat jí žalost bude,
nebeskét radosti zbude,
55 hoře věčného dobude,
smrti na se žádajíc.

Silnát se tu žalost zděje,
dušičkat se nezasměje,
jednot se v žalosti vzchvěje,
60 vidúc svú věčnú ztrátu.
Tuť se nás hřieši neskryjí,
jako na své vrahy zvyjí,
hoře věčné na nás vzryjí,
dadúc hřiešnú odplatu.

PRAVDA

(Praha UK XXIII F 2, pag. 430—431 a 434)

Divným smyslem často blúzi,
čině srdci těžkú núzi,
když neustavičnost súzi.
Všemu věku
5 to člověku
každému poviedaji.
Slyš to mladý syn starého
a ty, kmeti věka ctného!
Pravit neustavičného
10 světa činy;
ty noviny
mnozít vědie, i netbají.

Již sobě svět dědí zlosti,
mladí se nedržie ctnosti,
15 staří bydlé v nemilosti,
neb bez studu
k tomu bludu
obec se přichýlila.
Pravdat nemá svého věna,
20 vežde jejie lehká cena,
když nám ta lestná proměna
křivdu plodí
i vévodí
a viera se zmýlila.

25 Auvech, nebožátka chudí,
vašět pravda vežde bludí,
když vás křivda světle súdí!
Ktož udává,
ten ostává —
30 vinen, ktož nemá dáti.
Protožt se pravdě zle oře
déle délež a vždy hóře.
Již ti vystupují zoře,
ze mlhy mračno —
35 jest rozpačno
nám jasna dočekati.

Někdajší netbali na to,
by to zbožie, stříebro, zlato
vždy mrzalo jako bláto;
40 hřiešní vědie,
proč je dědie,
trudně ho dobývají.
Tehda ti bez smysla biechu,
ješto čest, zbožie mějiechu,
45 že tak nemúdrě zemřiechu
v sprostné vázě,
chudě, nazě,
nás po sobě čekají?

Slyš to, zbožie chovateli:
50 pomnietit se razi, veli.
Máš podlé chudých posteli
k niežto spiešíš;
zbóh se těšíš,
cele smrt před sebu máš.
55 Světskát rozkoš tebu klamá.
Jestit v zemi mrzká jáma,
tať bude na věky dána,
tu súdného
přehrozného
60 dne v chudobě dočekáš.

Byť se těch hodov dostalo
všeho zbožie platna málo
toť by se přielišno zdálo.
Na tom diele
65 i přietelé
druh druhu závidí.
Zbožie tvé přátely svadí
a tělo črvy navnadí
a tvé duši hřiech uvadí;
70 neb tvé činy
všecky viny
na dušici povědie.

PÍSEŇ VESELÉ CHUDINY

(Třeboň A 7, fol. 153b—154a)

Jižt jest zima přišla,
slyšte, vodranie!
Kterak jste dlúho spali
a šatu nenie.
5 V létě spáchu,
nic nedbáchu,
co v zimě bude.
Ach, hrozné trude,
a šatky chudé!

10 Snieh prší zhusta,
to zlé znamenie!
Pláštěk, kabát zedraný,
nohavic nenie.
Zlý vietr věje,
15 zlá naděje!
Sychravice jdú,
jedna za druhú,
činí nám túhu.

Zle nám kukly skrájeli,
20 kusa jich nenie.
Co jsme psoty naseli,
toť jest vše plenie.
Smutno srdce
z snopa čtvrtce.
25 Kterak učiniti?
Sobě odtušiti,
Bohu poručiti.

Nebť jest dařitel štědrý,
komu ráčí dáti,
30 nelze na něm vyláti
ani vyhněvati.
Komu ráčí,
nerozpačí,
dá mu všeho dosti
35 vedlé své milosti,
vedlé vochotnosti.

Milí chudí, těšme se,
radost se nám stala!
Šatky s nás opršely,
40 hlavička voblnála.
Milí chudí,
nouze pudí.
Kterak učiniti?
Sobě odtušiti,
45 Bohu poručiti.

Pudeme-li do krčmy,
kážem sobě naliti.
A kterak je nechutno
z suché čěše píti!
50 Truchel pěsec,
lačen měšec.
Kterak učiniti?
Sobě odtušiti,
Bohu poručiti.

55 Zastavíme základ, vše,
zbroje netřeba.
Pudeme na trh,
kúpíme chleba.
Draho cenie,
60 peněz nenie.
To vše, což kúpiti,
myť mušíme mieti,
byť nám bylo vydřiti.

U pátek naše hody
65 úkrop z studené vody,
kyselice, štáva,
se vším špatná strava.
Budú ryby?
Nelze chyby,
70 v Dunaji i v moři,
lepší než úhoři,
dražší než písكوři.

PÍSEŇ O ŽENÁCH

(Třeboň A 7, fol. 148b—149b)

- Stráž se toho každý člověk,
buď kněz, žák neb kdož kolivěk:
žádá-li mieti dluhý věk,
varuj se ženské chytrosti.
- 5 Neb mnoho písma o tom jest,
že mnohé zklamá ženská lest:
stratili pro ni múdří čest,
zapomněvše své múdrosti.
- První příklad o tom máme,
10 jakož o Evě slýcháme,
kterak Adama zklamala,
když mu jablko shrýzti dala.
- Proti vuoli Buoha svého
poslechla hada chytrého,
15 v němž jest seděl skrytý ďábel.
Protož jim kázal ven anděl.
- Druhý příklad jistý vieme,
jakož od kněží slýcháme,
že krále Davida ctného
20 a Šalomúna múdrého,
- Samsona velmi silného,
Absolona přepěkného,
všecky ženská lest zklamala,
nic jim múdrost nespomohla.
- 25 K tomu jiných dobrých mnoho,
jenž jsú se nestřehli toho,
ztratili své dobré mravy,
jakož o nich Písmo praví.
- 30 Neb tu mysl má mnohá žena,
jsúc v svém srdci zatvrzena,
buď zlé neb dobré, nic netbá,
když svůj úmysl dokoná.
- Žena jest počátek zlého
i počátek skutku ctného.
35 Žena to svú lstí zjednala,
že od otce dci plod vzala.
- A hlava svatého Jana
ženě plesající dána.
Žena otce k tomu zbudi,
40 že z pravdy křivdu přisúdi.
- Nábot jest ukamenován,
byl Jozef pro ženu jímán,
nejeden vítěz zahlazen,
pro ženskú lest zdravie zbaven.
- 45 Anať starého, mladého,
chudého i bohatého,
žáka, mnicha i konvrše,
všecky táhne do své vrše.
- Krále i kniežata loví,
50 když k nim sladká slova mluví,
lakomět jim z měšcív děře,
všakť jich dosti nenaběře.
- Jest-li, že nemáš co dáti,
injed chřbet k tobě obrátí.
55 Pakli jí slíbíš co dáti,
tuť die: „Chciť tě milovati.“
- Tuť ocházie smějíci se,
jednak bujně, jednak tiše,
anať jednak vzhuoru skáče
60 a po malé chvíli zpláče.
- Žena vraždy, bojě strojí,
nepřimlúvat se k pokoji.
Neřžeť tolik ostrý meč
jakožto lstivé ženy řeč.

DŘEVO SĚ LISTEM ODIEVÁ

(Videň 4558, fol. 24b—25a)

Dřevo sĕ listem odievá,
slavíček v keřku spievá.
Máji, žaluji tobĕ
a mécĕ srdce ve mdlobĕ.
5 Zvolil sem sobĕ milú,
ta tře mé srdce pilú.
Pila hřeže, ach bolí,
a tvójt budu, kdeť sem koli.
Srdéčko, divím sĕ tobĕ,
10 že nechceš dbáci o sobĕ.
Tvá radost, veselé hyne
pro tu beze jmene.

Ačť bych já ji zmenoval,
mnohýt by mě štrafoval
15 a řka: „Proč ty tak slúžíš?
Čemu sĕ milostí chlubiš?“
Neustavičný milovník
jako u cĕsty hřeplik:
k čemu sĕ koli přičiní,
20 a tomu všemu uškodí.
Ktoť sem, tenž nosímť pilu:
ját mám najkrašší milú,
tĕť nikomu nepoviem,
sámť ji s mým srdéccem viem.

25 Viera vierĕ pomáhá:
kdeť sú dva sobĕ věrna —
on jí a ona jemu —,
nepoviedaj třeciemu.
Mnohýt sĕ rád honosí,
30 ten tajemství pronosí.
Ach naň, zlýt obyčejť jmá!,
nepřejtež mu, ktoť jeho zná.
Poniž on vás tak hanie,
prosímť vás, panny i panie,
35 přezdiec jemu: „Ruší nás,“
vyščĕrčmež jeho pryč od nás!

PŘEČEKAJE VŠIE ZLÉ STRÁŽE

(Třeboň A 7, fol. 154a—154b)

Přečekaje všie zlé stráže,
pujduť k milé hrdlo váže.
Svuož kuoň pustím po dúbřavě,
sám s ní sedu rozmlúvaje.

5 Již ptáčkové zhuoru vstali,
vzhuoru vstavše zazpívali,
zazpievavše pryč letěli,
mě smutného zde nechali.

Tiem zpívaním, tiem voláním
10 ubudichu krásnú paní.
Když se j' ze snu probudila,
ke mně mile promluvila

a řkúc: „Brachku, čas jest vstáti,
skuoroť bude již svítati!
15 Den se blíží, ten já znaji,
vše zlé stráže vzhuoru vstávají.“

„Rozlúčenie mezi náma —
klevetníckóm radost dána!
Protož, milá, buďvaž věrna,
20 žádný zlý sok mezi náma!“

BARVY VŠECKY

(Třeboň A 4, fol. 397b)

Barvy všecky, jenž rostú na poli,
kteréž nosí zemská rolí,
Buoh zjednal k své vůli,
co se to znamená koli.

5 Modrú barvu múdří chválé,
neb se v ničem nezkalé:
co činí, to všecko stálé,
protož jest ta hodna krále.

10 Bielá barva dobrú naději miení,
ale žet se snadně ušpiní,
protož ji mnozí viní,
že z radosti smutek činí.

15 Šerá barva výše sebe sáhá,
kohož pravá milost přemáhá,
v tom nebezpečná váha: *pozor*
varuj se jie jako vraha.

20 Červená barva u milosti hoří:
pravá milost rovná se k moři,
ktož jí do starosti dvoří,
musít býti pro ni v hoři.

Zelená barva jest lehké ceny,
ale jest snadna k proměnění,
líba ku pohledění,
brzka také k proměnění.

25 Brunátnú barvu mnozí mají,
neb ta tajných věcí tají:
ktož pravú milost znají,
múdří se s tím často obierají.

30 Blankytná barva jestit celá naděje:
nedbaj toho, když se dobře děje,
tak jakž s věrú přěje,
tím smutné srdéčko okřěje.

35 Černá barva smutek plodí,
vdovskému se stavu hodí:
komužť žalost v srdci škodí,
mnohýť člověk v ní tak chodí.

40 Žlutú barvu toto hanie, *není*
nebt jest hnutna klevetanie:
nejednu pannu, paní
nebo svým jazykem lstivě raní.

Modrý květ ustavičnost zvěstuje,
blaze tomu, komužť ona přěje:
milost, jejie milost
jestit, jestit mé utěšení.

ZÁVIŠOVA PÍSEŇ

(Třeboň A 4, fol. 396b—397a)

Jižt mne vše radost ostává,
jižt mé vše útěchy stanú,
srdce v túžebné krvi plavá,
to vše pro mú milú žádnú.

5 Svýma zraky skrzě očko
silnět stícielé v mé srdčěčko,
bydlím u plamenné túže.
Muoj život v túhách nemáhá,
to vše jeje krása drahá

10 silnět mě k tomu připúzie.

Srdce bolí,
silně ve krvi plavaje,
žádaje,
žádná, tvé milosti, ač se může státi.

15 Ját nikoli
živ nebudu na dluzě
v té túžě,
kdyžt se zmlitká neráci smilovati.

20 Túhat mě po nie, kdyžt na ni zpomanu,
div, žeť kdy nesplanu,
omdleje v túhách stanu,
já pro ni u mé mladosti žalostivě zahynu.
Toť mé nešťestie, že byvše v radosti
i mám smutka dosti od nevěrné milosti.

25 Ach žalosti, chodím smutný, vzdychaje pro mú nevinu!
Jižt mé zpievanie

preštane nynie,
pyčeť mne, panny, i vy, šlechetné panie,
žeť mi jest zahynúti pro milovanie.

30 Sluněčko vzhodí,
zářě vychodí,
má zmlitká v mém srdčěku vévodí,
silnět mi na mé myslí uškodí,
ač se, žádná, nesmiluje.

35 Bych měl na všem světě koho,
jenžt by mi pomohl túžiti,
měl bych utěšenie mnoho,
chtělť bych mu s věrú slúžiti.

Jakož fénix oheň nietí,
tu kdež chce svú mladost vzieti,
v ohnit vzhofí v silné moci,
takéž muoj kvietek žádúci
túžebný plamen horúci
v srdci nietí ve dne v noci.
45 Z mé mladosti
jeňž srdci túhy přeji,
nesměji

pro zlych lidí strach nikomému zjeviti.
V téjt žalosti,

50 již nosim na útrobě,
ve mlobě,

najkrašie žádná, pro té mi zahynúti.

Zbožnýť má radost, a já v túhách vadnu,

to vše pro mú žádnú,
55 sám sebu nic nevládnú,

pohiechu nemámť nikdy nižádného utěšenie.

Toť jest má núže, ach hrozný osude,

ktož tebe nezbuđe, tenť žalosti nabude.

V svém srdčěku, žádná, pro té já mám túžebné myšlenie.

60 Mého túženie

nemám umenšenie,

pyč mne povětřie, pyč mne všecko stvořenie,

karbunkul, zafer i vše drahé kamenie,

sluněčné kvietie

65 i vše na světě,

pyč mne lilium, pyč ruoze přestkvúcie,

chcetť mi má zmlitká život odjieti,

ač se neráci smilovati.

70 Orel divnú vášni mievá:

své děti v slunce obráti,

tuť je v té horkosti zhtěvá,

davť jim v tu světlost hleděti.

Kterěž jasně vzřieti nemuož

v slunce, toť sobě nespomuož,

75 ihned je z hniezda vyvráti.

Takým orlem nazývám ji,

pro nižť srdcem v túhách lkaji,

strach mnc, žeť mi život ztrati.

- Ach, mé očko,
80 má útěcho, má radost,
pro světlost,
jíž má najkrašší svietí, musím túžiti!
Mé srdéčko
se leká bez přestánie
85 spadenie,
jakžto orel spadna, tuť mu jest strach mieti.
Jakžto lev, když koli svým hlasem zúpí,
své dietky vykúpí,
ihnedť jich smrt odstúpí,
90 takéž já lekám se smrti žádajě promluvenie.
Labut, divný pták, zpievá umieraje,
také já, smutný žák, umruť v túhách zpievaje/
pro mú milú žádnú, když neráčí přieti smilování.
Ach auvech, má milá,
95 již si mě umdlila!
Ještě by mě od smrti vykúpila,
by se mnú jedinké slóvce promluvila.
Slunéčko stkvúcie,
ruože světlúcie,
100 srdce i tělo dávaji v tvoję ruce,
duši mú Bohu milému poruče,
ač mne neráčíš živiti.

V

STRATILAT JSEM MILÉHO

(Třeboň A 7, fol. 152a)

„Stratilat jsem milého,
v tom srdci jediného.“
Jměj se dobře, srděčko!

„Stratila-lis milého,
5 pohledajž sobě jiného.“
Jměj se dobře, srděčko!

„Když tomu nelze jinak zdieti,
musíme se dobře jmieti.“
Jměj se dobře, srděčko!

10 „Ját se, milý, dobře jmám,
na tě srdčkem zpomínám.“
Jměj se dobře, srděčko!

„Bielá ruože prokvítá
15 . . . . .“
Jměj se dobře, srděčko!

„Natrhajme z ruože květ,
milejší milý než vešken svět.“
Jměj se dobře, srděčko!

„Ach muoj milý mocný Pane Bože,
20 jinak to býti nemuože.“
Jměj se dobře, srděčko!

„Ktož mi o tobě co propovie,
srděčko mé velmi mútí.“
Jměj se dobře, srděčko!

25 „Ach, muoj milý převelmi zúfalý,
ne taks mi sliboval před mú milú matkú.“
Jměj se dobře, srděčko!

„Ktož mezi námi to manželstvo zruší,
nesmiluj se, Pane Bože, nad tú duší.“
30 Jměj se dobře, srděčko!

„Bóh tě žehnaj, má panno milá,
v mém si srdci sama jediná.“
Jměj se dobře, srděčko!

ŠLA DVA TOVAŘIŠĚ

(Třeboň A 7, fol. 139b)

Šla dva tovařišě
v jedno místo tišě.
Mile jě přivítali,
dobrá slova dali.

5 Dobrá slova davše
dobře položili,
jednoho na ruce,
druhého na loži.

Tuť sta spolu hrála
10 do třetie hodiny:
„Obrátiž sě ke mně
svým líčkem červeným!“

„Tohoť neučiním,
musíš pryč ode mne.“
15 „Již denička zchodí,
musím pryč od tebe.

Jižt musím od tebe
s velikú žalostí.“
„Rač tě Buoh žehnati,
20 muoj milý pane!

Skuoro-li sě vrátíš
na zelenú trávu?“
„Ját sě k tobě vrátím
na každú hodinu.“

V STRACHOTINĚ HÁJKU

(Třeboň A 7, fol. 156a—156b)

V Strachotině hájku,
tuť biechom veseli,
ptáčkové zpieváchu
za dvě neděli.

- 5 Který zpieváše lépe
na patnáctém létě?
Sóvka a lelek.
Hrdlička, jiříčka,
pěnkava, žežhulka
10 tuť sú hody měly.

Drozdík v háji zpieváše
s slavičkem vesele,
vzhlédajíce na se
zpievášta tiem déle.

- 15 A stehlíček s střížkem,
s militkým papúškem
tuť sú radost měli.
A kalandr jasně
ten zpieval tak krásně
20 v tom hájku v zeleném.

Ale jižt sú zaletěli
ptáčkové od nás,
nemohliť sú zde ostati
pro studený čas.

- 25 S kým nám chvíle krátiti
ptáčkuov nemajíce,
zmilitkých nevidajíc?
Čížek na oslíčku:
vyzřiž, pacholíčku,
30 pověz, co tu jest!

Běžít jedna krásná panna,
pyčíc své ztráty,
stratilať jest sovička
prstének zlatý.

- 35 Chtěl jí nic nemaje,
ot stola vstávaje,
nalit maso v zelí.
Byl jeden slaviček,
dal sóvce políček
40 mezi horami.

Ktož svú ženku smúti
v domě, velmi veselú,
panie přežádúcie,
nepřejtež jemu!

- 45 Kterýž veselé brání
své najkrajššie panie,
mát toho nečest.
Neniet hoden chválenie
od své překrásné panie,
50 kterýžkolivěk jest.

Když my k tanci puojdem,
tu kdež sú veseli,
přesrdečné smienie
vidúc od té panny,

- 55 zdaliť by čest učinila,
hlavičky poklonila
řkúc: „Toť muoj milý jest?“
Což vy tu stojíte?
Učiňtež k tomu spieše,
60 nemeškajíc déle!

VI

GNÓMICKÉ TEXTY

I.

Čechu srdce věrného,
varuj se Němce falešného!
Tudiež jest s tebou dobře,
tudiež tě oklamá falešně.

2.

Čest, ctnost, stud, bázen,
ktož to má, ten není blázen.
Kdež není bázni,
tu múdří bývají blázni.
Kdež jest bázen,
tu zmúdríe nejeden blázen.

3.

Kdož folkuje zlosti,
má přátel dosti.
Ale kdo by rád spravedlnosti,
má mnoho nemilosti.

4.

Ktož v tvář pěkně
a odejda štěkne
trhaje pověst,
ten, ktož koli jest,
jako žravý pes
i včera i dnes.

Tomu my chtějce
přikazujem, by více
nechodil k nám,
ač jest i znám.
Pakli více přideš,
od nás nevydeš,
leč na špalku
tvú hádalku,
když lehneš,
odrbá dobře
břízový les.

5.

V uokénečku stáše
jakožto anjelík,
vočkem na mě vzhledáše
jakožto sokolík.

6.

Ó přestátné vzezřeníe,
na kohožt vzezří mile,
tiemť jemu srdce obveselí
i jeho všie žalosti zbaví.

7.

Viemť jednu dúbavku,
na nít ruože roste —
tak na malým prútku
tři ruože červené.
Z těch tě jedné ruože
vienek navíla.

8.

Jakž sem tě najprv poznal, kvietku milý,
taks mi hned v srdce vpadl, nebs velmi milý.
Ale zrostl si velmi vysoce k smutku mému,
budeť mi žel, dáš-li se učestí jinému.

9.

Rozlúčenie u milosti
nemuož býti bez žalosti.
Milát mi jest a bude,
mět jie srdce nezbude.

10.

Přijmi mile, kvietku milý,
mému srdci beze lsti čilý,
jestit k tvé cti, také k zdraví,
očitět to rozum praví.

11.

Budž jakž budž,
mému srdci nelze odtud.
Děj mi sě, jakž sě má státi,
já sobě jinde nechci ptáti.

12.

Nadarmo ten usiluje,
ktož mú milú miluje.

13.

Lépe by bylo umřeti
než po milé žalost mieti.